

ZWYCZAJE ŚWIĄTECZNE

JAK NALEŻY ROZMAWIAĆ Z DZIECKIEM

Ludowy, przedchrześcijański rodowód wielu zwyczajów sprawia, że w sposobach obchodzenia Bożego Narodzenia mieszają się symbole religijne i pogańskie przesady. Zarówno jedno, jak i drugie nadają tym Świętom szczególnego kolorytu i znaczenia, zaś wspólnie tworzą wyjątkową tradycję. Świadomość tego podwójnego pochodzenia polskich zwyczajów świątecznych pozwala lepiej zrozumieć ich symbolikę i znaczenie.

Wigilia

Dzień wigilijny bogaty jest w zwyczaje i przesady, które, jak wierzono, posiadały magiczną moc. Zazwyczaj znajdują one swój rodowód w lokalnych, przedchrześcijańskich wierzeniach. Termin „wigilia” pochodzi od łac. „vigilia” i znaczy „czuwanie, nocne czuwanie”. czasownik „vigilo, vigilare” znaczy tyle, co „nie spać, spędzać noc na czuwaniu, być przezornym i ostrożnym, troskliwym, pilnować”.

Symbole i zwyczaje bożonarodzeniowe

- **Sianko pod obrusem** – ten zwyczaj wywodzi się jeszcze z czasów pogańskich i ma związek z dawnym świętem agrarnym. Jak nakazuje tradycja, siano należy położyć pod obrusem. Symbolizuje to narodzenie Jezusa w ubóstwie. Z tym zadaniem bez problemu poradzi sobie małe dziecko – pozwól mu wykonać tę symboliczną czynność, a starszakowi wyjaśnij jej znaczenie.
- **Pierwsza gwiazdka** – tradycyjnie wieczerza wigilijna rozpoczyna się wraz z pierwszą gwiazdką na niebie. Jest to symboliczne nawiązanie do Gwiazdy

Betlejemskiej, oznaczającej narodziny Jezusa, którą według Biblii na wschodniej stronie nieba ujrzeli Trzej Królowie. Zadanie wypatrzenia na niebie pierwszej gwiazdki powierz dzieciom.

- **Wspólna modlitwa** – kolację wigilijną, w polskiej tradycji postną, rozpoczyna modlitwa i czytanie fragmentu Ewangelii wg św. Mateusza lub Łukasza, dotyczącego narodzin Jezusa.
- **Oplatek** – przełamanie opłatka ze wszystkimi uczestnikami wieczerzy wigilijnej jest jej centralnym punktem. Gest ten symbolizuje wzajemne poświęcenie się jednych dla drugich i chęć dzielenia się z bliskimi owocami swojej codziennej pracy. Dzielenie się opłatkiem ma w zamyśle zbliżyć i łączyć ludzi. Dawniej opłatki były wypiekane na plebaniach, w klasztorach, i roznoszone po domach. Oplatek jest pozostałością, śladem eulogii starochrześcijańskich (chleba ofiarnego, który składano na ołtarzu w czasie przygotowania darów eucharystycznych). Zadbaj o to, by dziecko miało swój oplatek, którym zapewne niechętnie będzie się dzieliło – jednak dzięki temu poczuje, że w pełni uczestniczy w spotkaniu.
- **Dodatkowe nakrycie** – na stole gospodyni ustawia dodatkowe nakrycie, jedno więcej niż jest uczestników wieczerzy. Jest ono symbolicznie przeznaczone dla niezapowiedzianego gościa. To także wyraz pamięci o naszych bliskich, którzy są nieobecni, którzy nie mogli dotrzeć na wieczerzę np. zza granicy. Puste nakrycie wyraża także pamięć o członku rodziny, który zmarł.
- **Świeca wigilijna** – ten zwyczaj narodził się w Holandii. W wieczór wigilijny przed wejściem do każdego domu ustawiano płonący lampion, często bogato zdobiony, czasem zamiast niego ustawiano zwykłą świecę. Światło miało być znakiem zaproszenia do rodziny Marii i Józefa, aby Jezus narodził się w każdym domu. Oświecało więc drogę i zapraszało.
- **Szopka** – zwyczaj ustawiania z figurek sceny Bożego Narodzenia zwanej „szopką”, lub chociaż samego żłóbka z sianem i leżącą w nim figurką Dzieciątka, sięga XIII. wieku. Pozwala wyobrazić sobie miejsce narodzenia Jezusa.
- **Świeca bożonarodzeniowa** – jest najbardziej wymownym symbolem przychodzącego do nas Jezusa, a zarazem znakiem świadectwa wiary chrześcijańskiej wobec dzieci, rodziców, krewnych, przyjaciół i wszystkich odwiedzających dom. Wiele rodzin przygotowuje na Święta świecę urodzinową w kolorze białym, złotym lub czerwonym, udekorowaną religijnymi symbolami bożonarodzeniowymi. Świeca jest symbolem Chrystusa jako Światłości świata.
- **Potrawy** – w zależności od regionu i tradycji rodzinnych, zestaw wigilijnych potraw jest różny, ale zwyczajowo na stole powinny znaleźć się wszystkie płody ziemi, a potraw powinno być dwanaście. Spróbowanie każdej ma

zapewnić szczęście przez cały rok. Najpopularniejsze polskie potrawy to czerwony barszczyk z uszkami, zupa grzybowa, karp (ryba) pod różnymi postaciami, kutia, pierogi z kapustą i grzybami, kulebiak, kompot z suszonych owoców. Pamiętaj, że nie wszystkie potrawy są odpowiednie dla dzieci (choćby te przygotowane z grzybów) oraz kobiet w ciąży.

- **Choinka** - jako „drzewo życia” jest symbolem chrześcijańskim - ubiera się ją w dniu, w którym wspominamy naszych pierwszych rodziców: Adama i Ewę. Przypomina ona ludziom naukę o upadku i odkupieniu rodzaju ludzkiego - Bóg przywraca człowiekowi drogę do drzewa życia, którą utracił, czyli dar nieśmiertelności. Natomiast składanie prezentów (darów) pod choinką, jest naśladowaniem dobroci.
- **Wspólne kolędowanie** - radosne śpiewy, w które zaangażowani są wszyscy uczestnicy wieczerzy wigilijnej. Tradycja już niestety coraz rzadziej praktykowana, a szkoda, ponieważ świąteczne muzykowanie nie tylko wpływa na wzajemne relacje międzyludzkie, ale też pomaga rozwijać w sobie poczucie harmonii i wyrażać emocje.

Źródło: <https://dziecisawazne.pl/polskie-zwyczaje-swiateczne/>

